

Українська ідентичність і досі є «незавершеним проєктом». Особливості сучасного етапу формування національної ідентичності в Україні визначаються, з одного боку, потребою реалізації ідеї нації на основі цінностей українства, з іншого – необхідністю реалізації соціально-економічних інтересів громадян безвідносно до їх станової, етнічної, релігійної та політичної визначеності, що таїть у собі внутрішній потенціал конфліктності та деконсолідації суспільства. А країна має виробити цілеспрямовану державну політику щодо подолання криз ідентичності, нейтралізації її загроз.

В основу такої політики може бути покладена Концепція формування національної ідентичності громадян України з визначенням політичних, економічних та соціокультурних механізмів і пріоритетів консолідації національної спільноти [2]. Геополітичним пріоритетом такої консолідації може бути європейський та євроатлантичний вибір України, який підтримує, за соціологічними опитуваннями, понад половина її громадян. Основою європейського вибору країни має бути чітке дотримання принципу верховенства права, Конституції України та законів держави щодо створення інституційної системи, яка б сприяла подальшій консолідації, а не поділу країни.

Її можливе перспективне майбутнє – побудова громадянської, політичної нації, де етнічна та групова само-ідентифікація громадян буде надійно захищена недоторканністю прав і свобод людини та громадянина, достойно забезпеченого творця свого майбутнього. Проте така цивілізаційна перспектива потребує детального теоретичного опосередкування як причин, витоків та небезпек глобалізації, так і визначення можливих шляхів та чинників їх запобігання.

Отже, трансформація української національної ідентичності повинно відбуватись одночасно зі зростанням усталених регіональних (територіальних) ідентичностей та поширенням системи цінностей європейської ідентичності.

Література:

1. Абрамов В.І., Ситник Г.П., Смолянюк В.Ф. Глобальна та національна безпека: підручник. Київ: НАДУ, 2016. 784 с.
2. Трощинський В.П., Скуратівський В.А., Ярош Н.П. Формування української ідентичності в умовах сучасних викликів: теоретичні і політичні аспекти: монографія. Київ: НАДУ, 2018. 256 с.

УДК 342.726-054

Свірський Б.М.

кандидат юридичних наук, професор кафедри права та публічного адміністрування

МІЖНАРОДНЕ ТА НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД «КОРІННИХ НАРОДІВ»

Актуальність всебічного дослідження статусу етнічних (національних) меншин України обумовлена необхідністю становлення демократичної правової держави та еволюційного розвитку громадянського суспільства. Питання належності особи до національної меншини (корінних народів) є питанням суто індивідуального вибору, який не повинен обмежуватися будь-якими додатковими критеріями; на цьому ж ґрунтується й і неналежність особи до національних меншин.

Конституція України (ст.11) гарантує сприяння розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх корінних народів і національних меншин України.

Згідно з п. 3 ч. 1 статті 92 Конституції, «виключно законами України визначаються ... права корінних народів України»[1].

01.07. 2021 року був прийнятий Закон України «Про корінні народи України» (далі Закон) [2].

Основною метою прийняття цього Закону було сприяння консолідації та розвитку української нації, а також розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх корінних народів України, відповідно до Конституції України та законів України, міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Відповідно до ст. 1 Закону - корінний народ України - автохтонна етнічна спільнота, яка сформувалася на території України, є носієм самобутньої мови і культури, має традиційні, соціальні, культурні або представницькі органи, самоусвідомлює себе корінним народом України, становить етнічну меншість у складі її населення і не має власного державного утворення за межами України.

Корінними народами України, які сформувались на території Кримського півострову, є кримські татари, караїми, кримчаки.

Одним із перших правових актів прийнятих незалежною Україною була Декларація прав національностей України від 01.11.1991 р., яка визначила, що Українська держава гарантує всім народам, національним групам, громадянам, які проживають на її території, рівні політичні, економічні, соціальні та культурні права. Представники народів та національних груп обираються на рівних правах до органів державної влади всіх рівнів, займають будь-які посади в органах управління, на підприємствах, в установах та організаціях.(ст.1) [3].

Після окупацією Росією Автономної Республіки Крим, парламент України прийняв відповідну Постанову від 20 березня 2014 року № 1140 -VII «Про Заяву Верховної Ради України щодо гарантії прав кримськотатарського народу у складі Української Держави», а саме:

Україна гарантує збереження та розвиток етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності кримськотатарського народу як корінного народу та всіх національних меншин України.

Україна гарантує захист та реалізацію невід'ємного права на самовизначення кримськотатарського народу у складі суверенної і незалежної Української Держави [4].

Прийняті міжнародно-правові акти стосовно визначення поняття «корінні народи», а також їх як колективних так і особистих прав і свобод визначають наступне. Так, Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту ООН та інші норми міжнародного права підтверджують основоположне значення права на самовизначення всіх народів, в силу якого вони вільно встановлюють свій політичний статус і вільно здійснюють свій економічний, соціальний та культурний розвиток [5].

Декларація про права корінних народів є юридично обов'язковою резолюцією, прийнятою ООН в 2007 році. Вона окреслює і визначає індивідуальні та колективні права корінних народів, включаючи їх право на культурно - обрядове самовизначення, індивідуальність, мову, працевлаштування, охорону здоров'я, освіти та інші питання. Декларація забороняє дискримінацію корінних народів, а також сприяє їх повній та

ефективній участі у всіх питаннях, що їх стосуються, та їхньому праві залишатися самотніми та реалізовувати власні бачення економічного та соціального розвитку [6].

Таким чином, ми бачимо, що міжнародне та національне законодавство в достатній мірі за допомогою розгалуженої нормативно-правової бази визначає та створює підстави для реалізації представниками корінних народів можливість у повному обсязі реалізувати надані як колективні так і індивідуальні права і свободи.

Література:

1. Конституція України від 28.06. 1996 р. //Відомості Верховної Ради України, 1996, № 30 ст. 191.

2. «Про корінні народи України» Закон України від 01.07. 2021 р. //Відомості Верховної Ради України, 2021, № 38, ст.310.

3. Декларації прав національностей України від 01.11.1991 р. //Відомості Верховної Ради України, 1991, № 53 ст. 799.

4. Про Заяву Верховної Ради України щодо гарантії прав кримськотатарського народу у складі Української Держави. //Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 15, ст. 581.

5. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами від 24 жовтня 1970 року.

6. Декларація про права корінних народів. Прийнята ГА ООН 13.09. 2007 р Резолюція 61/295.

УДК 347.795.3

Темирова-Хмикіна В.І.

старший викладач кафедри права та публічного адміністрування

ІСТОРИКО – ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ РЕГУЛЮВАННЯ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ВАНТАЖІВ ВОДНИМ ТРАНСПОРТОМ

З давніх-давен історії людство освоювала водні простори Землі, вживало їх для своїх цілей. Разом із розвитком науки та техніки також вдосконалювались і прилади які людство використовувало для подолання відстаней. Люди використовували воду для своїх цілей ще до появи писемності. З появою економічних відносин значення води та водного транспорту зросло.

З того моменту як люди почали використовувати водний транспорт для переміщень та перевезень вантажу з'явилась необхідність якось закріпити права та обов'язки сторін цих стосунків, і оскільки вода це непередбачувана стихія то також необхідно було регламентувати відповідальність на випадки загибелі або псування вантажу.

Правовідносини стосовно перевезень вантажів регулюються письмними та не письмними нормами права здавна.